

Agnieszka Matuszewska-Pierzynka^{*}

SKALA AKCJONARIATU PRACOWNICZEGO WŚRÓD NAJWIĘKSZYCH EUROPEJSKICH PRZEDSIĘBIORSTW

1. WPROWADZENIE

Akcjonariat pracowniczy¹ polega na obejmowaniu przez pracowników udziałów kapitałowych przedsiębiorstwa, w którym są zatrudnieni, bezpośrednio – w formie indywidualnych udziałów właścicielskich lub pośrednio – poprzez instytucje powołane w celu ich gromadzenia i dystrybucji². W Polsce akcjonariat pracowniczy funkcjonuje przede wszystkim w spółkach powstałych w wyniku przeprowadzenia procesu prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych³.

Zasadniczym celem artykułu jest wykazanie rozmiarów i charakteru akcjonariatu pracowniczego mającego miejsce w największych europejskich przedsiębiorstwach i bankach⁴. Realizacja postawionego celu uzasadniona jest potrzebą tworzenia warunków wspomagających nie tylko rozwój prywatyzacji pracowniczej⁵, ale również powstanie akcjonariatu pracowniczego w przedsiębior-

^{*} Mgr, asystent w Katedrze Analizy i Strategii Przedsiębiorstwa UŁ.

¹ Akcjonariat pracowniczy jako forma partycypacji finansowej – zob. E. Beck-Krał, *Partycypacja pracowników w zarządzaniu firmą: nowy sposób wynagradzania i motywowania*, Oficyna a Wolters Kluwer business, Kraków 2008, s. 27–29; T. Mendel, *Partycypacja w zarządzaniu współczesnymi organizacjami*, Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Poznaniu, Poznań 2002, s. 103–111.

² Zob. T. Zwierzyńska-Bubałło (red.), *Leksykon prywatyzacji*, PWE, Warszawa 1998, s. 18.

³ Formy akcjonariatu pracowniczego w procesie prywatyzacji polskich przedsiębiorstw państwowych – zob. L. Gilejko, *Akcjonariat pracowniczy – jego rozwój i efektywność*, Szkoła Główna Handlowa, Warszawa 1997.

⁴ W opracowaniu przyjmuje się szerszą definicję przedsiębiorstwa, włączając do nich również banki, które jak każde przedsiębiorstwo prowadzą trwałą działalność gospodarczą (bankową) na własny rachunek, ryzyko i odpowiedzialność.

⁵ Zob. *Wsparcie prywatyzacji poprzez udzielenie poręczeń i gwarancji spółkom z udziałem pracowników i jednostek samorządu terytorialnego (spółkom aktywności obywatelskiej) – program rządowy*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2009.

stwach prywatnych⁶. Z tego rodzaju rozwiązaniami mamy bowiem do czynienia w krajach Europy Zachodniej⁷.

Główna hipoteza badawcza, sformułowana dla osiągnięcia celu opracowania przybrała postać następującego stwierdzenia: w większości badanych przedsiębiorstw i banków występuje ustabilizowany i nie dość wysoki udział własności pracowniczej w wartości tych jednostek.

Empiryczna weryfikacja postawionej hipotezy badawczej została dokonana w oparciu o dane publikowane przez Europejską Federację Akcjonariatu Pracowniczego w latach 2006–2009⁸.

2. WYBÓR I CHARAKTERYSTYKA PRÓBY BADAWCZEJ

Europejska Federacja Akcjonariatu Pracowniczego, realizując w latach 2006⁹–2009 projekt *The European Employee Ownership TOP 100*, przeprowadziła badania nad własnością pracowniczą wśród największych europejskich przedsiębiorstw i banków¹⁰. EUROCAP100, w którym przedsiębiorstwa stanowiące co najmniej częściowo własność pracowniczą¹¹ uszeregowane zostały malejąco według wartości własności pracowniczej, był jednym z dwóch¹² rankingów konstruowanych w ramach owego projektu.

⁶ Zob. *Akcjonariat pracowniczy. Przewodnik dla przedsiębiorców i pracowników*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2011.

⁷ Zob. *Informacja nt. prywatyzacji pracowniczej i akcjonariatu pracowniczego w wybranych państwach członkowskich Unii Europejskiej oraz w USA*, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2009.

⁸ Za takim ujęciem hipotezy badawczej przemawia fakt, iż dla 2 475 największych europejskich przedsiębiorstw i banków, stanowiących co najmniej częściowo własność pracowniczą udział własności pracowniczej w wartości tych jednostek w latach 2006–2009 nie przekraczał 3% – zob. <http://www.efesonline.org/AnnualEconomicSurvey/2009/Presentation.htm>.

⁹ Europejska Federacja Akcjonariatu Pracowniczego pierwszą próbę przeprowadzenia badań nad własnością pracowniczą wśród największych europejskich przedsiębiorstw podjęła już w roku 2005. Próba ta zakończyła się skonstruowaniem jednego rankingu, w którym największe europejskie przedsiębiorstwa stanowiące co najmniej w 50% własność pracowniczą uszeregowane zostały malejąco według liczby pracowników.

¹⁰ Badania nad własnością pracowniczą były przeprowadzone wśród europejskich przedsiębiorstw, których wartość przekraczała 200 milionów Euro. W roku 2009 badania zostały przeprowadzone wśród 2 500 europejskich przedsiębiorstw.

¹¹ Własność pracownicza powstawała przez wdrożenie Planu Pracowniczej Własności Akcji, planu zakupu udziałów lub innego planu własności udziałów albo w formie spółdzielni pracowniczej.

¹² EUROEMP100, w którym największe europejskie przedsiębiorstwa stanowiące co najmniej w 50% własność pracowniczą uszeregowane zostały malejąco według liczby pracowników był drugim rankingiem konstruowanym w ramach owego projektu.

Rozpoznanie wielkości i dynamiki udziału własności pracowniczej w wartości przedsiębiorstwa zostało dokonane wśród przedsiębiorstw, które znalazły się w rankingu *The European Employee Ownership CAP 100* kolejno w latach 2006–2009¹³. Do próby badawczej zakwalifikowane zostały 54 przedsiębiorstwa i banki.

61,11% podmiotów z badanej zbiorowości to przedsiębiorstwa, których główna siedziba zlokalizowana była we Francji (21 podmiotów) i w Wielkiej Brytanii (12 podmiotów) (zob. tab. 1).

Tabela 1

Struktura badanej zbiorowości według krajów, w których zlokalizowana była główna siedziba przedsiębiorstwa

Lp.	Kraj	Liczba przedsiębiorstw	Struktura [%]
1	Belgia	2	3,70
2	Francja	21	38,89
3	Hiszpania	2	3,70
4	Holandia	3	5,56
5	Niemcy	7	12,96
6	Szwajcaria	3	5,56
7	Wielka Brytania	12	22,22
8	Pozostałe ^(a)	4	7,41
Razem		54	100,00

^(a) Do pozostałych krajów należą: Austria, Finlandia, Szwecja i Włochy.

Źródło: opracowanie własne na podstawie: tab. Z1 (załącznik).

55,86% podmiotów z badanej zbiorowości to przedsiębiorstwa, których podstawowa działalność gospodarcza prowadzona była w sektorze bankowym (12 podmiotów), budowlanym i telekomunikacyjnym (po 5 podmiotów) oraz handlowym i samochodowym (po 4 podmioty) (zob. tab. 2).

Największy udział wśród przedsiębiorstw zakwalifikowanych do próby badawczej miały zatem podmioty z Francji (38,89%) i z sektora bankowego (22,22%).

¹³ Z polskich przedsiębiorstw w rankingu *The European Employee Ownership CAP 100* kolejno w latach 2006–2008 znalazło się PKO Bank Polski SA (miejsce odpowiednio 33, 30 i 27), a w roku 2009 Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo SA (miejsce 32).

Tabela 2

Struktura badanej zbiorowości według sektorów gospodarki, w których prowadzona była podstawowa działalność gospodarcza przedsiębiorstwa

Lp.	Sektor gospodarki	Liczba przedsiębiorstw	Struktura [%]
1	Bankowy	12	22,22
2	Budowlany	5	9,26
3	Energetyczny	2	3,70
4	Farmaceutyczny	3	5,56
5	Handlowy	4	7,41
6	Paliwowy	3	5,56
7	Samochodowy	4	7,41
8	Stalowy	2	3,70
9	Telekomunikacyjny	5	9,26
10	Pozostałe ^(b)	14	25,93
Razem		54	100,00

^(b) Do pozostałych sektorów gospodarki należą: sektor ceramiczny, chemiczny, elektroniczny, elektryczny, informatyczny, kosmetyczny, mechaniczny, media, różne, spożywczy, transportowy, tytoniowy, ubezpieczeniowy i wydobywczy.

Źródło: jak do tab. 1.

3. UDZIAŁ WŁASNOŚCI PRACOWNICZEJ W WARTOŚCI PRZEDSIĘBIORSTWA

Analiza struktury badanej zbiorowości ze względu na wielkość udziału własności pracowniczej w wartości przedsiębiorstwa wskazuje na niewielkie jej zmiany w latach 2006–2009.

W roku 2006 w 41 z 54 podmiotów udział własności pracowniczej w wartości przedsiębiorstwa był niższy od 10%, w 10 mieścił się w przedziale 10–90%, natomiast w 3 był większy niż 90%. W roku 2009 udział własności pracowniczej w wartości przedsiębiorstwa mniejszy niż 10% był w 39 podmiotach, w przedziale 10–90% zawierał się w 13, z kolei wyższy od 90% był w 2 (zob. tab. 3).

W większości przedsiębiorstw zakwalifikowanych do próby badawczej wielkość udziału własności pracowniczej w wartości przedsiębiorstwa w latach 2006–2009 kształtowała się zatem na poziomie nie przekraczającym 10%.

Tabela 3

Struktura badanej zbiorowości według wielkości udziału własności pracowniczey
w wartości przedsiębiorstwa w latach 2006–2009

Lp.	Wielkość udziału własności pracowniczey w wartości przedsiębiorstwa [%]	Liczba przedsiębiorstw				Struktura [%]			
		2006	2007	2008	2009	2006	2007	2008	2009
1	<0;10>	41	39	39	39	75,93	72,22	72,22	72,22
2	(10;20)	6	7	7	6	11,11	12,96	12,96	11,11
3	(20;30)	1	2	2	3	1,85	3,70	3,70	5,56
4	(30;40)	1	1	1	1	1,85	1,85	1,85	1,85
5	(40;50)	1	0	0	0	1,85	0,00	0,00	0,00
6	(50;60)	1	1	1	1	1,85	1,85	1,85	1,85
7	(60;70)	0	1	1	0	0,00	1,85	1,85	0,00
8	(70;80)	0	0	1	2	0,00	0,00	1,85	3,70
9	(80;90)	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00	0,00
10	(90;100)	3	3	2	2	5,56	5,56	3,70	3,70
Razem		54	54	54	54	100,00	100,00	100,00	100,00

Źródło: jak do tab. 1.

Wśród przedsiębiorstw z Francji, które miały największy udział w badanej zbiorowości w 15 średnia wielkość udziału własności pracowniczey w wartości przedsiębiorstwa dla lat 2006–2009 była niższa od 10%. W 5 przedsiębiorstwach wielkość udziału własności pracowniczey w wartości przedsiębiorstwa była większa niż 10% w każdym roku badanego okresu. Najwyższy (27,12%) średni udział własności pracowniczey w wartości przedsiębiorstwa w latach 2006–2009 zaobserwowano w Eiffage – sektor budowlany, z kolei najniższy (1,04%) w L'Oréal – sektor kosmetyczny (zob. tab. 4).

Wśród przedsiębiorstw z sektora bankowego, które miały najwyższy udział w badanej zbiorowości w 11 średnia wielkość udziału własności pracowniczey w wartości przedsiębiorstwa dla lat 2006–2009 była mniejsza niż 10%. W żadnym przedsiębiorstwie wielkość udziału własności pracowniczey w wartości przedsiębiorstwa nie była wyższa od 10% w każdym roku badanego okresu. Największy (10,75%) średni udział własności pracowniczey w wartości przedsiębiorstwa w latach 2006–2009 zauważono w Svenska Handelsbanken – Szwecja, natomiast najmniejszy (1,22%) w HSBC – Wielka Brytania (zob. tab. 5).

Tabela 4

Wielkość udziału własności pracowniczej w wartości przedsiębiorstwa
wśród francuskich przedsiębiorstw w latach 2006–2009

Lp.	Przedsiębiorstwo	Wielkość udziału własności pracowniczej w wartości przedsiębiorstwa [%]				
		średnia	2006	2007	2008	2009
1	Total	4,21	4,00	3,97	4,18	4,69
2	BNP Paribas	6,31	5,20	6,22	6,73	7,08
3	Bouygues	16,86	17,50	14,18	15,57	20,18
4	Vinci	10,89	9,00	11,49	11,86	11,20
5	France Telecom	3,43	2,94	3,71	3,17	3,88
6	Axa	5,84	5,62	5,30	5,77	6,65
7	Société Générale	8,09	7,42	8,26	8,69	8,00
8	EDF	1,93	1,90	1,90	1,90	2,02
9	Eiffage	27,12	22,70	28,39	26,10	31,28
10	Saint Gobain	7,23	6,00	6,85	7,40	8,65
11	Sanofi-Aventis	1,67	1,29	1,75	1,83	1,82
12	Crédit Agricole	5,63	6,00	5,69	6,33	4,51
13	Auchan	13,68	15,00	13,53	13,06	13,14
14	Safran	20,90	19,10	21,12	20,88	22,48
15	Essilor	8,94	8,50	9,34	8,94	8,97
16	Schneider Electric	4,36	3,76	4,33	4,64	4,71
17	Groupe Danone	2,21	1,43	2,43	2,52	2,44
18	Vivendi	1,52	1,01	1,65	1,56	1,86
19	L'Oréal	1,04	0,77	0,92	1,25	1,22
20	Air France – KLM	12,81	14,70	11,78	12,04	12,71
21	Renault	4,01	3,61	4,23	4,03	4,16

Źródło: jak do tab. 1.

Przedsiębiorstwa o średniej wielkości udziału własności pracowniczej w wartości przedsiębiorstwa nie przekraczającej 10% stanowiły zatem większość w najliczniejszych ze względu na kraj i sektor gospodarki grupach podmiotów z próby badawczej.

Maksymalną (100,00%) średnią wielkość udziału własności pracowniczej w wartości przedsiębiorstwa w latach 2006–2009 stwierdzono w John Lewis Partnership – Wielka Brytania, sektor handlowy, a minimalną (0,40%) w Royal Dutch Shell – Wielka Brytania, sektor paliwowy. O ile jednak wielkość udziału własności pracowniczej w wartości przedsiębiorstwa w latach 2007–2009 w John Lewis Partnership nie ulegała zmianie, o tyle w Royal Dutch Shell w roku 2007 i 2009 w odniesieniu do lat poprzednich spadła.

Tabela 5

Wielkość udziału własności pracowniczej w wartości przedsiębiorstwa
wśród bankowych przedsiębiorstw w latach 2006–2009

Lp.	Przedsiębiorstwo	Wielkość udziału własności pracowniczej w wartości przedsiębiorstwa [%]				
		średnia	2006	2007	2008	2009
1	BNP Paribas	6,31	5,20	6,22	6,73	7,08
2	HSBC	1,25	1,10	0,88	0,95	2,06
3	UBS	6,23	6,00	6,62	6,17	6,13
4	Crédit Suisse Group	4,27	0,68	5,52	5,91	4,95
5	Société Générale	8,09	7,42	8,26	8,69	8,00
6	Deutsche Bank	6,22	8,00	3,90	6,35	6,61
7	Crédit Agricole	5,63	6,00	5,69	6,33	4,51
8	Svenska Handelsbanken	10,75	9,90	10,21	11,46	11,41
9	Lloyds TSB	4,51	4,06	4,65	4,74	4,59
10	Banco Bilbao Vizcaya	2,21	2,50	2,10	2,11	2,14
11	Barclays	2,23	2,28	3,14	1,97	1,52
12	Dexia	4,74	4,95	4,70	5,81	3,51

Źródło: jak do tab. 1.

W roku 2007 w porównaniu z rokiem 2006 wielkość udziału własności pracowniczej w wartości przedsiębiorstwa zwiększyła się w 31 podmiotach, zaś zmniejszyła się w 18. Spośród przedsiębiorstw z wielkością udziału niższą od 10% wzrost wystąpił w 23. Największy (711,76%) przyrost udziału własności pracowniczej w wartości przedsiębiorstwa zauważono w Crédit Suisse Group – Szwajcaria, sektor bankowy.

W roku 2008 w stosunku do roku 2007 wielkość udziału własności pracowniczej w wartości przedsiębiorstwa podwyższyła się wśród 33 podmiotów, za to obniżyła się w 17. Z przedsiębiorstw o wielkości udziału mniejszej niż 10% wzrost pojawił się w 28. Najwyższy (124,00%) przyrost zaobserwowano w Royal Dutch Shell – Wielka Brytania, sektor paliwowy.

W roku 2009 w zestawieniu z rokiem 2008 wielkość udziału własności pracowniczej w wartości przedsiębiorstwa wzrosła w 28 podmiotach, podczas gdy zmalała w 24. Spośród przedsiębiorstw z wielkością udziału niższą od 10% wzrost wystąpił w 18. Największy (116,84%) przyrost zanotowano w HSBC – Wielka Brytania, sektor bankowy (zob. tab. 6).

Tabela 6

Wielkość i dynamika udziału własności pracowniczej w wartości przedsiębiorstwa wśród przedsiębiorstw z badanej zbiorowości w latach 2006–2009

Lp.	Przedsiębiorstwo	Udział własności pracowniczej w wartości przedsiębiorstwa											
		średnia					wielkość [%]					dynamika [%] (rok poprzedni = 100)	
		2006	2007	2008	2009	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009	
1	Novartis	4,96	3,57	4,35	5,62	6,30	121,85	129,20	112,10	121,85	129,20	112,10	
2	Total	4,21	4,00	3,97	4,18	4,69	99,25	105,29	112,20	99,25	105,29	112,20	
3	Mondragon Corporación Cooperativa	95,93	100,00	100,00	91,40	92,30	100,00	91,40	100,98	100,00	91,40	100,98	
4	BNP Paribas	6,31	5,20	6,22	6,73	7,08	119,62	108,20	105,20	119,62	108,20	105,20	
5	HSBC	1,25	1,10	0,88	0,95	2,06	80,00	107,95	216,84	80,00	107,95	216,84	
6	Bouygues	16,86	17,50	14,18	15,57	20,18	81,03	109,80	129,61	81,03	109,80	129,61	
7	John Lewis Partnership	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	
8	Vinci	10,89	9,00	11,49	11,86	11,20	127,67	103,22	94,44	127,67	103,22	94,44	
9	UBS	6,23	6,00	6,62	6,17	6,13	110,33	93,20	99,35	110,33	93,20	99,35	
10	France Telecom	3,43	2,94	3,71	3,17	3,88	126,19	85,44	122,40	126,19	85,44	122,40	
11	Axa	5,84	5,62	5,30	5,77	6,65	94,31	108,87	115,25	94,31	108,87	115,25	
12	Crédit Suisse Group	4,27	0,68	5,52	5,91	4,95	811,76	107,07	83,76	811,76	107,07	83,76	
13	Société Générale	8,09	7,42	8,26	8,69	8,00	111,32	105,21	92,06	111,32	105,21	92,06	
14	Deutsche Bank	6,22	8,00	3,90	6,35	6,61	48,75	162,82	104,09	48,75	162,82	104,09	
15	Volkswagen	2,15	2,25	2,42	2,00	1,93	107,56	82,64	96,50	107,56	82,64	96,50	
16	EDF	1,93	1,90	1,90	1,90	2,02	100,00	100,00	106,32	100,00	100,00	106,32	
17	Eiffage	27,12	22,70	28,39	26,10	31,28	125,07	91,93	119,85	125,07	91,93	119,85	
18	Tesco	3,23	3,18	2,98	3,23	3,52	93,71	108,39	108,98	93,71	108,39	108,98	
19	Saint Gobain	7,23	6,00	6,85	7,40	8,65	114,17	108,03	116,89	114,17	108,03	116,89	
20	Sanofi-Aventis	1,67	1,29	1,75	1,83	1,82	135,66	104,57	99,45	135,66	104,57	99,45	
21	Crédit Agricole	5,63	6,00	5,69	6,33	4,51	94,83	111,25	71,25	94,83	111,25	71,25	
22	Auchan	13,68	15,00	13,53	13,06	13,14	90,20	96,53	100,61	90,20	96,53	100,61	
23	Svenska Handelsbanken	10,75	9,90	10,21	11,46	11,41	103,13	112,24	99,56	103,13	112,24	99,56	

24	Colruyt	17,45	18,11	18,59	17,26	15,83	102,65	92,85	91,71
25	Safran	20,90	19,10	21,12	20,88	22,48	110,58	98,86	107,66
26	Siemens	1,80	1,58	1,64	2,01	1,98	103,80	122,56	98,51
27	Lloyds TSB	4,51	4,06	4,65	4,74	4,59	114,53	101,94	96,84
28	Daimler	1,91	0,67	1,23	2,97	2,75	183,58	241,46	92,59
29	Nokia	1,15	0,82	0,83	1,46	1,50	101,22	175,90	102,74
30	Banco Bilbao Vizcaya	2,21	2,50	2,10	2,11	2,14	84,00	100,48	101,42
31	Essilor	8,94	8,50	9,34	8,94	8,97	109,88	95,72	100,34
32	GlaxoSmithKline	0,97	1,09	0,81	1,03	0,95	74,31	127,16	92,23
33	Schneider Electric	4,36	3,76	4,33	4,64	4,71	115,16	107,16	101,51
34	SAP	1,26	0,91	1,12	1,38	1,61	123,08	123,21	116,67
35	Unipart	67,44	55,00	70,00	70,00	74,75	127,27	100,00	106,79
36	Royal Dutch Shell	0,40	0,27	0,25	0,56	0,50	92,59	224,00	89,29
37	BP	0,57	0,82	0,46	0,51	0,48	56,10	110,87	94,12
38	Vodafone	0,86	1,56	0,56	0,69	0,61	35,90	123,21	88,41
39	Groupe Danone	2,21	1,43	2,43	2,52	2,44	169,93	103,70	96,83
40	Voestalpine	11,41	10,30	10,88	11,16	13,31	105,63	102,57	119,27
41	Sacmi	87,24	100,00	100,00	72,60	76,36	100,00	72,60	105,18
42	Vivendi	1,52	1,01	1,65	1,56	1,86	163,37	94,55	119,23
43	L'Oréal	1,04	0,77	0,92	1,25	1,22	119,48	135,87	97,60
44	Air France - KLM	12,81	14,70	11,78	12,04	12,71	80,14	102,21	105,56
45	Barclays	2,23	2,28	3,14	1,97	1,52	137,72	62,74	77,16
46	Arcelor Mittal	1,38	1,94	1,25	1,17	1,17	64,43	93,60	100,00
47	TomTom	51,05	37,40	58,57	54,33	53,90	156,60	92,76	99,21
48	RWE	1,75	2,00	2,00	2,00	1,00	100,00	100,00	50,00
49	BASF	1,05	1,00	1,04	0,97	1,18	104,00	93,27	121,65
50	Anglo American	1,28	0,95	1,25	1,54	1,36	131,58	123,20	88,31
51	Renault	4,01	3,61	4,23	4,03	4,16	117,17	95,27	103,23
52	British American Tobacco	0,75	0,85	0,70	0,74	0,70	82,35	105,71	94,59
53	Dexia	4,74	4,95	4,70	5,81	3,51	94,95	123,62	60,41
54	Arcadis	39,26	50,00	37,70	34,26	35,09	75,40	90,88	102,42

Źródło: jak do tab. 1.

Wśród przedsiębiorstw zakwalifikowanych do próby badawczej podmioty, w których udział własności pracowniczej w wartości przedsiębiorstwa w danym roku badanego okresu wzrósł stanowiły większość (odpowiednio 57,41%, 61,11% i 51,85%).

Spośród 39 przedsiębiorstw z udziałem własności pracowniczej w wartości przedsiębiorstwa mniejszym niż 10% odsetek podmiotów, gdzie podwyższyła się jego wielkość w poszczególnych latach 2007–2009 wynosił kolejno 58,97%, 71,79% i 46,15%. Poza tym wskazane maksymalne przyrosty udziału własności pracowniczej w wartości przedsiębiorstwa pojawiły się w podmiotach o jego wielkości niższej od 10%. Z przedsiębiorstw, w których udział własności pracowniczej w wartości przedsiębiorstwa w danym roku badanego okresu wzrósł większość (odpowiednio 74,19%, 84,85% i 64,28%) stanowiły podmioty o jego wielkości mniejszej niż 10%.

W latach 2007–2009 udział własności pracowniczej w wartości przedsiębiorstwa wykazywał tendencję rosnącą wśród 7 podmiotów z badanej zbiorowości. Spośród przedsiębiorstw z udziałem własności pracowniczej w wartości przedsiębiorstwa niższym od 10% jego wielkość systematycznie rosła w 6 podmiotach.

4. ZAKOŃCZENIE

W latach 2006–2009 udział własności pracowniczej w wartości przedsiębiorstwa w większości przedsiębiorstw, które znalazły się w rankingu *The European Employee Ownership CAP 100* kolejno w poszczególnych latach badanego okresu nie przekraczała 10%. Pomimo, iż odsetek podmiotów, gdzie udział własności pracowniczej w wartości przedsiębiorstwa w danym roku zwiększył się był wyższy od 50%, to tendencję rosnącą w latach 2007–2009 wykazało zaledwie 7 przedsiębiorstw, w tym 6 z jego wielkością nie przekraczającą 10%.

Skala akcjonariatu pracowniczego wśród największych europejskich przedsiębiorstw i banków wydaje się nie być zatem znacząca, biorąc pod uwagę bogate doświadczenie krajów zachodnioeuropejskich w tworzeniu akcjonariatu pracowniczego, a w szczególności zakres regulacji prawnych, które mają temu sprzyjać.

Agnieszka Matuszewska-Pierzynka

THE SCALE OF EMPLOYEE SHARE OWNERSHIP AMONG THE LARGEST EUROPEAN COMPANIES

The essential goal of this article is to reveal the size and nature of employee ownership taking place in the largest European enterprises and banks. The major hypothesis affirms that in most of the studied companies and banks there has occurred the stable and not high enough share

of employee ownership in capitalization of these entities. The empirical verification of this hypothesis has been done on the basis of data published by The European Federation of Employee Share Ownership in the years 2006–2009.

Key words: employee ownership, share of employee ownership in capitalization, The European Employee Ownership TOP 100 rankings, The European Federation of Employee Share Ownership.

ZAŁĄCZNIK

Tabela ZI

Wykaz przedsiębiorstw zakwalifikowanych do próby badawczej z uwzględnieniem krajów, sektorów gospodarki, udziału własności pracowniczej w wartości przedsiębiorstwa w latach 2006–2009 i miejsca w rankingu *The European Employee Ownership CAP 100* z 2009 r.

Lp.	Przedsiębiorstwo	Kraj	Sektor gospodarki	Wielkość udziału własności pracowniczej w wartości przedsiębiorstwa [%]				Miejsce w rankingu EUROCAP100 2009	
				2006	2007	2008	2009		średnia
1	Novartis	Szwajcaria	Farmaceutyczny	3,57	4,35	5,62	6,30	4,96	1
2	Total	Francja	Paliwowy	4,00	3,97	4,18	4,69	4,21	2
3	Mondragon Corporación Cooperativa	Hiszpania	Różne	100,00	100,00	91,40	92,30	95,93	3
4	BNP Paribas	Francja	Bankowy	5,20	6,22	6,73	7,08	6,31	5
5	HSBC	Wielka Brytania	Bankowy	1,10	0,88	0,95	2,06	1,25	6
6	Bouygues	Francja	Budowlany	17,50	14,18	15,57	20,18	16,86	7
7	John Lewis Partnership	Wielka Brytania	Handlowy	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	8
8	Vinci	Francja	Budowlany	9,00	11,49	11,86	11,20	10,89	9
9	UBS	Szwajcaria	Bankowy	6,00	6,62	6,17	6,13	6,23	10
10	France Telecom	Francja	Telekomunikacyjny	2,94	3,71	3,17	3,88	3,43	11
11	Axa	Francja	Ubezpieczeniowy	5,62	5,30	5,77	6,65	5,84	12
12	Crédit Suisse Group	Szwajcaria	Bankowy	0,68	5,52	5,91	4,95	4,27	13
13	Société Générale	Francja	Bankowy	7,42	8,26	8,69	8,00	8,09	14
14	Deutsche Bank	Niemcy	Bankowy	8,00	3,90	6,35	6,61	6,22	15
15	Volkswagen	Niemcy	Samochodowy	2,25	2,42	2,00	1,93	2,15	16
16	EDF	Francja	Energetyczny	1,90	1,90	1,90	2,02	1,93	17
17	Eiffage	Francja	Budowlany	22,70	28,39	26,10	31,28	27,12	18
18	Tesco	Wielka Brytania	Handlowy	3,18	2,98	3,23	3,52	3,23	19
19	Saint Gobain	Francja	Budowlany	6,00	6,85	7,40	8,65	7,23	20
20	Sanofi-Aventis	Francja	Farmaceutyczny	1,29	1,75	1,83	1,82	1,67	21
21	Crédit Agricole	Francja	Bankowy	6,00	5,69	6,33	4,51	5,63	22
22	Auchan	Francja	Handlowy	15,00	13,53	13,06	13,14	13,68	23
23	Svenska Handelsbanken	Szwecja	Bankowy	9,90	10,21	11,46	11,41	10,75	24
24	Colruyt	Belgia	Handlowy	18,11	18,59	17,26	15,83	17,45	25
25	Safran	Francja	Telekomunikacyjny	19,10	21,12	20,88	22,48	20,90	26

26	Siemens	Niemcy	Elektroniczny	1,58	1,64	2,01	1,98	1,80	27
27	Lloyds TSB	Wielka Brytania	Bankowy	4,06	4,65	4,74	4,59	4,51	28
28	Daimler	Niemcy	Samochodowy	0,67	1,23	2,97	2,75	1,91	29
29	Nokia	Finlandia	Telekomunikacyjny	0,82	0,83	1,46	1,50	1,15	30
30	Banco Bilbao Vizcaya	Hiszpania	Bankowy	2,50	2,10	2,11	2,14	2,21	31
31	Essilor	Francja	Mechaniczny	8,50	9,34	8,94	8,97	8,94	33
32	GlaxoSmithKline	Wielka Brytania	Farmaceutyczny	1,09	0,81	1,03	0,95	0,97	34
33	Schneider Electric	Francja	Elektryczny	3,76	4,33	4,64	4,71	4,36	35
34	SAP	Niemcy	Informatyczny	0,91	1,12	1,38	1,61	1,26	36
35	Unipart	Wielka Brytania	Samochodowy	55,00	70,00	70,00	74,75	67,44	37
36	Royal Dutch Shell	Wielka Brytania	Paliwowy	0,27	0,25	0,56	0,50	0,40	40
37	BP	Wielka Brytania	Paliwowy	0,82	0,46	0,51	0,48	0,57	43
38	Vodafone	Wielka Brytania	Telekomunikacyjny	1,56	0,56	0,69	0,61	0,86	44
39	Groupe Danone	Francja	Spożywczy	1,43	2,43	2,52	2,44	2,21	45
40	Voestalpine	Austria	Stalowy	10,30	10,88	11,16	13,31	11,41	47
41	Sacmi	Włochy	Ceramiczny	100,00	100,00	72,60	76,36	87,24	48
42	Vivendi	Francja	Media	1,01	1,65	1,56	1,86	1,52	49
43	L'Oréal	Francja	Kosmetyczny	0,77	0,92	1,25	1,22	1,04	50
44	Air France - KLM	Francja	Transportowy	14,70	11,78	12,04	12,71	12,81	53
45	Barclays	Wielka Brytania	Bankowy	2,28	3,14	1,97	1,52	2,23	54
46	Arcelor Mittal	Holandia	Stalowy	1,94	1,25	1,17	1,17	1,38	62
47	TomTom	Holandia	Telekomunikacyjny	37,40	58,57	54,33	53,90	51,05	63
48	RWE	Niemcy	Energetyczny	2,00	2,00	2,00	1,00	1,75	64
49	BASF	Niemcy	Chemiczny	1,00	1,04	0,97	1,18	1,05	65
50	Anglo American	Wielka Brytania	Wydobywczy	0,95	1,25	1,54	1,36	1,28	66
51	Renault	Francja	Samochodowy	3,61	4,23	4,03	4,16	4,01	69
52	British American Tobacco	Wielka Brytania	Tytoniowy	0,85	0,70	0,74	0,70	0,75	71
53	Dexia	Belgia	Bankowy	4,95	4,70	5,81	3,51	4,74	75
54	Arcadis	Holandia	Budowlany	50,00	37,70	34,26	35,09	39,26	79

Źródło: opracowanie własne na podstawie: <http://www.efesonline.org/> – *The European Employee Ownership CAP 100* – lata 2006–2009.